

35STE ZITTING. — 28 JUNIJ.

*Mededeeling van ingekomen stukken.*35ste ZITTING.

ZITTING VAN WOENSDAG 28 JUNIJ.

(GEOPEND TEN 3 URE.)

Aanneming, zonder beraadslaging, van de wets-ontwerpen :

- 1°. tot naturalisatie van J. H. Meijer en zes anderen;
- 2°. tot verleening van eenen naderen termijn aan M. E. F. L. von Schauroth tot vervulling der voorwaarden, gesteld bij art. 9 der wet van den 28sten Julij 1850 (*Staatsblad* n°. 44). — Verslag uitgebragt over het wets-ontwerp tot wijziging van de gemeentewet voor zooveel de plaatselijke belastingen betreft; bepaling van den dag der beraadslaging over dat wets-ontwerp en over het wets-ontwerp houdende nadere bepalingen nopens den accijns op het gedistilleerd.

Voorzitter de heer **Phillipse**.

Tegenwoordig, met den Voorzitter, 31 leden, te weten de heeren :

van Swinderen, Taets van Amerongen, van Rhemen van Rhemenshuizen, van Meeuwen, 't Hooft van Benthuisen, Tonckens, Huydecoper van Maarsseveen, Fransen van de Putte, Beerenbroek, van Beeck Vollenhoven, van Weel, Hengst, Hein, Schimmelpenninck van der Oije, van Nispen van Pannerden, van Vollenhoven, Boreel van Hogelanden, van Sasse van Ysselt, de Vos van Steenwijk, Blankenheim, van Eysinga, Smit, Cremers, van Aylva van Pallandt, Cost Jordens, van Heeckeren van Wassenaer, de Villers de Pité, Sassen, van Andringa de Kempenaer en Viruly;

en de heer Minister van Justitie.

De notulen van het verhandelde in de vorige zitting worden gelezen en goedgekeurd.

Aan de orde is de behandeling van:

I. De WETS-ONTWERPEN TOT HET VERLEENEN DER HOEDANIGHEID VAN NEDERLANDER AAN:

J. H. Meijer, wonende te Rotterdam;
 Lazar Johan, " " Soerabaija (Nederlandsch Indie);
 J. Daeleman, " " Westdorpe (provincie Zeeland);
 P. W. Janssen, " " Amsterdam;
 F. W. G. Linck, " " Naarden;
 M. Linders, " " Puttershoek, en
 R. J. Kahrel, " " Groningen.

Deze wets-ontwerpen worden achtereenvolgens zonder beraadslaging met algemeene (31) stemmen aangenomen.

II. Het WETS-ONTWERP HOUDENDE VERLEENING VAN EENEN NADEREN TERMIJN AAN M. E. F. L. VON SCHAUROTH TOT VERVULLING DER VOORWAARDEN, GESTELD BIJ ART. 9 DER WET VAN 28 JULIJ 1850 (*Staatsblad* n°. 44).

Dit wets-ontwerp wordt mede zonder beraadslaging met algemeene (31) stemmen aangenomen.

De **Voorzitter** deelt mede dat de Commissie van Rapporteurs gereed is met haar *Verslag* omtrent het wets-ontwerp tot wijziging der gemeentewet voor zooveel de plaatselijke belastingen betreft.

Wordt besloten dat stuk te doen drukken en ronddeelen en de beraadslaging over het wets-ontwerp, alsmede nopens den accijns op het gedistilleerd, te houden op aanstaanden Vrijdag, des voormiddags ten 11 ure.

Daarna wordt de Vergadering gescheiden.

VERSLAG UITGEBRAGT IN DE ZITTING VAN 28 JUNIJ.

VERSLAG DER COMMISSIE VAN RAPORTEURS
over het gewijzigd ontwerp van wet, houdende wijziging der gemeentewet voor zooveel de plaatselijke belastingen betreft.

1. Aan het onderzoek van deze belangrijke wetsvoordragt werd door 26 leden in de afdeelingen der Eerste Kamer deel genomen. Bij den aanvang van dat onderzoek kwam al dadelijk het hoofdbeginsel der voordragt ter sprake, dat belastingen op voorwerpen van verbruik door de gemeenten niet meer zullen worden geheven. Of dit op zich zelf al dan niet wenschelijk zij te achten, daaromtrent heeft zich in eenige afdeelingen slechts een betrekkelijk gering aantal leden opzettelijk uitgelaten. De meesten hebben dat beginsel noch aangevallen, noch verdedigd, en verklaarden, in verband met de eischen van den tijd, uit hoofde van het daarnaar door velen in den lande uitgesproken verlangen, in eene opheffing van gemeenteaccijnsen te kunnen berusten. Onder de overige leden waren omtrent dit punt de gevoelens niet eenparig. Sommigen achtten eene afschaffing van verbruiksbelastingen in het algemeen hoogst wenschelijk, vooral van die, welke ten behoeve der gemeenten worden geheven, omdat daardoor alleen de tollinien zullen kunnen verdwijnen, waarvan het ongerief meer en meer gevoeld wordt, naar mate allerwege de middelen van gemeenschap en vervoer zich ontwikkelen, zoodat de heffing van gemeenteaccijnsen weldra niet meer mogelijk zal zijn. Anderen verklaarden ook grooten prijs te stellen op vrij verkeer binnen 's lands, maar wezen op de Rijksaccijnsen, waarvan de heffing, nu buiten allen invloed en medewerking van de gemeentebesturen geplaatst, aan klem van toezigt in het te keer gaan van sluikerij veel verliezen zal. Zoolang die accijnsen blijven bestaan, is er aan geheel vrije beweging, vooral in de nabijheid van aanzienlijke gemeenten, bezwaarlijk te denken. Buitendien zullen die tollinien ook niet verdwijnen, waar volgens art. 10 verscheidene gemeenten van de toepassing der hoofdbepalingen dezer voordragt zullen moeten worden uitgezonderd.

Ook zijn de bezwaren aan die tollinien ontleend niet altijd van overdrijving vrij te pleiten. — Met deze laatste beschouwing verenigden de andere leden zich niet. Zij achtten het integendeel een groot voordeel te zijn, dat het bezwaar der gemeentelijke tollinien nu grootendeels zal verminderen, al kan dit nog niet geheel opgeheven worden; en dat daardoor tevens de aanleiding tot sluis-kerij, zoo niet geheel weggenomen, althans veel verminderd wordt kwam hun voor eene niet geringe aanbeveling te zijn der afschaffing van de gemeente-accijnsen. — De bezwaren, waarmede elke heffing van verbruiksbelastingen gepaard gaat, als daar zijn de betrekkelijk hooge perceptiekosten en de sluis-kerij, waartoe zij aanleiding geven, enz., wogen bij sommige leden meer, bij anderen minder. Onder de laatsten waren er, die gemeente-accijnsen voor een geenszins te verachten, veeleer aan te prijzen middel houden. De gunstige toestand, waarin het vaderland zich uit het oogpunt van materiele ontwikkeling mag verblijden, bewijst volgens hen dat de klacht over druk en bezwaren aan accijnsheffing verbonden voor het minst overdreven mag worden geacht. Zij meenden dat een gemengd stelsel van directe en indirecte belastingen, ook voor de gemeenten, verre te verkiezen is boven louter directe. Druk van belasting, waarover soms geklaagd wordt, spruit huns erachtens veel meer voort uit sommige directe heffingen en hoofdelijke onslagen, dan uit accijnsen. Deze, te hoog opgevoerd, gaven in vroeger tijd aanleiding tot gegronde bezwaren. De gemeentewet heeft die binnen heilzame grenzen beperkt. Doch de schaal is nu omgeslagen en eene nieuwe eenzijdigheid gaat de vorige vervangen, vermits voortaan, althans voor de gemeenten, alleen van directe belastingen heil verwacht wordt. Intusschen zijn, naar de ondervinding van vroeger en later tijd en volgens het niet zoo geheel verwerpelijk gezag van uiterst bekwaame staatslieden en financiers, de verbruiksbelastingen, matig geheven, een zeer deugdelijk middel, dat zich zeer gemakkelijk laat betalen, ook voor een gering aandeel door hen, die anders niet door directe belastingen worden getroffen. In deze beschouwingen werd door zeer vele leden niet gedeeld, maar velen waren van oordeel dat, hoe men overigens in het afgetrokken over accijnsen denken mogt, de wijze, waarop de afschaffing daarvan voor de gemeenten thans wordt voorgesteld, door niet geringe bezwaren schijnt te worden gedrukt.

2. Sommige leden gaven te kennen dat onze gemeentebesturen nog niet rijp zijn om eene zoo diep ingrijpende omwenteling in hun finantiezen te kunnen ondergaan. Eene plotselinge algeheele afschaffing, gelijk de tegenwoordige, kwam hun daarom voor bedenkelijk te zijn. Zij hadden liever gezien dat men met zoodanige afschaffing, op het voet-poor der bepalingen van de gemeentewet en gelijk voor het Rijk geschiedt, langzamerhand en trapsgewijze ware voortgegaan. De afschaffing kan nu niet anders plaats hebben dan door het toekennen aan de gemeenten van aequivalenten, waartegen zich ernstigere bezwaren schijnen voor te doen, dan die welke aan eene accijnsheffing verbonden zijn. Verscheidene leden achtten den prijs, waarvoor de intrekking van deze moet gekocht worden, te duur met het oog op 's Rijks finantien, vooral uit hoofde van den afstand aan de gemeenten van het grootste gedeelte der personele belasting. Wanneer men den sterken vooruitgang van de opbrengst dier belasting in aanmerking neemt, dan blijkt daaruit genoegzaam, dat er eigenlijk ten onrechte over druk van belastingen geklaagd wordt. Immers indien er reden tot klagen bestaat, dan is het of wegens te hoog opgevoerde directe belastingen, of over onhoudbare grondslagen, waarop hoofdelijke onslagen gevestigd worden. Men vroeg waarom de Regering niet liever begonnen is met eene afschaffing van de Rijks-accijnsen in het publiek belang voor te dragen, bijaldien dit door opheffing van verbruiksbelastingen gebaat wordt. Zoowel het Rijk als de gemeenten bevonden zich echter wel bij het gemengde belastingstelsel der gemeenten. Men bestreed het beweren der Regering, dat aan de gemeenten alleen het heffen van directe belastingen moet worden overgelaten. Het Rijk zal nu aan personeel f 5 971 200, aan opcenten op de grondbelasting voor de gebouwde eigendommen f 736 000, te zamen eensom van f 6 707 200, verliezen. Dit offer is te groot, omdat het Rijk aldus afziet van den boeksteen van zijn tegenwoordig belastingstelsel, en een middel verbeert dat, jaarlijks bijna f 90 000 in opbrengst toenemende, eene uitmuntende blijvende belasting voor het Rijk is. Het schijnt nu vooral de tijd niet te zijn om dit middel af te staan, nu men geringere batige sloten te gemoet gaat en zeer kostbare groote werken uit te voeren heeft. Men wees daarbij op het weinig bemoedigend feit dat de gewone toeneming in de opbrengst van 's Rijks middelen, zoodanig als die sedert jaren waargenomen is, over het loopende dienstjaar niet opgemerkt wordt; en men vreesde derhalve dat er uit de wijze, waarop de gemeente-accijnsen thans afgeschaft zullen worden, groote moeilijkheden voor het Rijk en voor de gemeenten zullen

ontstaan. De aequivalenten, welke het Rijk zal ontvangen voor het verlies van $\frac{1}{4}$ van de opbrengst der personele belasting, kwamen aan onderscheidene leden voor geenszins redelijkerwijze te zijn verzekerd. Sommigen daarvan hangen nog derwijze in de lucht, dat het zeer onzeker is, of die kracht van wet zullen erlangen, en of het verlies van het Rijk daardoor behoorlijk zal worden gedekt. — Andere leden beweerden daarentegen, dat daarvoor geen zorg behoeft te bestaan, als men in aanmerking neemt dat het Rijk in de plaats van het grootste deel van het personeel zal erlangen aan:

gedistilleerd	f 3 800 000
suikerbelasting	1 504 000
40 opcenten op den wijn-accijns in het 1ste jaar	528 000
40 " op het geslagt	576 000
belasting op de thee	300 000
Te zamen	f 6 708 000

Door dit bedrag wordt het verlies, hetwelk het Rijk aan personeel en aan opcenten op de grondbelasting voor de gebouwde eigendommen kan lijden, reeds volledig gedekt. Voert men daarbij dat de Rijksbelastingen, directe en indirecte, jaarlijks vier à vijf tonnen gouds in opbrengst toenemen, dan schijnt er geene reden te zijn voor groote beduchtheid te dezer zake.

Daartegen werd van de andere zijde aangevoerd dat, al kon men deze cijfers op het papier toegeven, het nog alles behalve zeker is, of de werkelijkheid daaraan beantwoorden zal. De geraaide meerdere opbrengst der Rijksbelasting op het gedistilleerd is verre van verzekerd te zijn. Op vele plaatsen schijnt de verhooging van dit middel niet aan de daarvan gekoesterde verwachting te zullen beantwoorden, uit hoofde van de minder scherpe contrôle, die nu uit den aard der zaak over de heffing zal worden uitgeoefend. Deze verhooging zal de sluis-kerij op de grenzen nog meer bevorderen. De vermeerderde opbrengst der suikerbelasting is misschien twijfelachtig. Die van den wijn-accijns vermindert jaarlijks en valt na verloop van vier jaren geheel weg; en het tot stand komen der verhooging van den accijns op het geslagt zoowel als van het regt op de thee mag voor alsnog als zeer onzeker worden aangemerkt. Aldus valt op de gemaakte berekening zeer weinig staat te maken. Men betreunde daarom dat te gelijker tijd met de behandeling van dit wets-ontwerp niet tevens die wettelijke maatregelen overwogen konden worden, door welke aan het Rijk de bedoelde aequivalenten zullen moeten worden verzekerd. Uit dien hoofde werd door onderscheidene leden de overweging van het onderhavig wets-ontwerp reeds nu ontijdig genoemd, ook met het oog op de wet op het personeel, die men beweerde dat mede te gelijker tijd had moeten kunnen worden onderzocht. Men verkeert ook daaromtrent geheel in het ongewisse. De voordragt is wel bekend, maar zal zij tot stand komen en, zoo ja, hoe vele beduidende wijzigingen kunnen daarin nog worden gebragt? Daarbij komt dan nog het bezwaar dat volgens art. 10 ten behoeve van eenige gemeenten van de nu voorgestelde regels kan worden afgeweken. Al zoude men in het beginsel van de tegenwoordige voordragt kunnen berusten, dan blijft nogtans de bestaande onbekendheid ten aanzien van de wijze, waarop die zal worden toegepast, een groot bezwaar. Het is derhalve allezins noodig dat men zich volkomene vrijheid voorbehoudt om, geheel onafhankelijk van het votum dat over dit wets-ontwerp zal worden uitgebragt, zoo vele hoogst belangrijke, daarmede in nauw verband staande wetsvoordragten nader te beoordeelen en des noods af te keuren. Men zou er veel prijs op stellen, vooral ook deze laatste bedenkingen door de Regering op voldoende wijze opgelost te mogen zien.

3. In verband met de medegedeelde bedenkingen omtrent de ontijdigheid van dezen maatregel werd in ééne afdeeling door enkele leden geklaagd over de pressie, welke tot het afdoen daarvan op de Kamer wordt uitgeoefend. Zij gaven het vermoeden te kennen, dat die haren grond niet zoo zeer in financiële redenen heeft, dan wel in de gevoerde onderhandelingen tot het sluiten van een handelstractaat met Frankrijk. In de andere afdeelingen was men deswege niet bezwaard; maar de minder gunstige beschouwing der gevolgen van deze wet voor 's Rijks finantien, en de handhaving der bepaling van art. 240 der gemeentewet, dat de gemeentebesturen ook opcenten zullen kunnen heffen op de hoofdsom van eenige Rijksbelasting, direct naar het vermogen of inkomen geheven, deed bij onderscheidene leden de vrees ontstaan, dat 's Rijks schatkist nieuwe hulpbronnen zoude behoeven, en dat men aldus

van lieverlede tot de noodzakelijkheid van eene belasting op de inkomsten zal worden gevoerd. Enkele leden gaven zelfs te kennen dat, zoo er hier van pressie sprake kon zijn, die geen anderen grond scheen te hebben, dan dat men tot zoodanige door velen in den lande zeer gevreesde uitkomst wil geraken. De verklaringen op dit punt van de Ministers van Binnenlandsche Zaken en van Financien in de andere Kamer hadden deze leden niet gerustgesteld. Het was huns inziens zeer onjuist, te beweren dat de strekking naar eene *income-tax* reeds gelegen was in de regeling der plaatselijke belastingen der gemeentewet van 1851. Toen was veeleer het doel eene eenvoudige, zuivere en gelijkmatige verdeling van die belastingen, en werd daartoe een gemengd stelsel ingevoerd, waarvan niet te hoog opgevoerde gemeentelijke accijnsen ook een bestanddeel moesten uitmaken, hetgeen volgens hen zeer goed gezien was. Dat er nu in vele gemeenten verhoging zal moeten plaats hebben van bestaande hoofdelijke omslagen, of deze, waar zij nog niet bestaan, zullen moeten worden ingevoerd, werd door hen afgekeurd. Enkele leden gaven zelfs te kennen, dat er in 't vervolg bijv. gemeenten van 1200 zielen zullen zijn, waar een hoofdelijke omslag ten bedrage van f 5000 zal worden ingevoerd, waarvoor het zou kunnen blijken dat slechts drie ingezetenen van zoodanige gemeenten voor het grootste deel daarvan aansprakelijk zullen zijn.

4. Met al deze bezwaren, die zoowel voor de gemeenten als voor het Rijk uit dit voorstel van wet, naar de niet onwedersproken meening van onderscheidene leden voortvloeijen zullen, beweesden sommigen dat er eigenlijk slechts eene gedeeltelijke verplaatsing van accijnsen geschiedt. Ook vreesden eenige leden in drie afdeelingen, dat het ontwerp de blijken draagt van eene minder juiste opvatting der voorschriften van de Grondwet, die niet genoegzaam in evenredigheid schijnen gehouden te zijn. Immers aan de gemeenten wordt op die wijze bijna alle autonomie ontnomen, en aan de bedoeling van art. 172 der Grondwet schijnt niet genoegzaam te worden beantwoord door het te weeg brengen van privilegien in het stuk van belastingen, dewijl de gemeenten eerst dan over het $\frac{4}{5}$ gedeelte van de grondbelasting kunnen beschikken, wanneer Gedeputeerde Staten oordeelen dat daaraan behoefte bestaat; terwijl de hoofdelijke omslagen in sommige gemeenten zullen verdwijnen en in andere bovenmatig verhoogd worden. De steden schijnen daardoor groot verlies te zullen lijden, terwijl het platteland er slechts voor een deel door gebaat zal worden. Het is ook niet billijk dat de ingezetenen van enkele gemeenten hunne personele belasting geheel aan het Rijk zullen moeten betalen, terwijl die van andere gemeenten de opbrengst van deze belasting grootendeels zelve zullen kunnen genieten. — Deze beweringen werden aan de andere zijde ernstig wedersproken. De wet moet volgens art. 142 de algemeene regels geven, binnen welke de regeling van de huishouding der gemeente volgens art. 140 aan den raad wordt overgelaten. Van privilegien kan geene sprake zijn waar aan alle gemeenten, zonder eenig onderscheid, de beschikking wordt gegeven over een groot deel van de personele belasting. Dit is een algemeene maatregel, voor allen gelijk. Ook behoeft men niet te vreezen dat Gedeputeerde Staten aan de gemeenten groote moeilijkheden in den weg zullen leggen, om van de bekomen vergunning gebruik te maken.

5. In eene afdeeling is ook nog het bezwaar medegedeeld, dat de Raad van State over dit wets-ontwerp niet is gehoord, nadat het zoo vele en beduidende wijzigingen tijdens de voorloopige behandeling daarvan in de andere Kamer heeft ondergaan.

6. Op de artikelen van het wets-ontwerp zijn slechts de navolgende aanmerkingen opgegeven:

Art. 1. Sommige leden hebben gevraagd, of de gemeentebesturen *regtens* het $\frac{4}{5}$ gedeelte van de opbrengst der Rijksbelasting op het personeel op hunne begrootingen mogen brengen, of de Koninklijke goedkeuring behoeven op de daartoe betrekkelijke raadsbesluiten. Het eerste scheen uit de woorden van den Minister van Binnenlandsche Zaken in de zitting van 22 Mei bij de beraadslaging in de Tweede Kamer uitgesproken te mogen worden afgeleid; het tweede zou veeleer schijnen te blijken uit de verklaringen van dien Minister in de zittingen van den 27sten en 29sten Mei. Andere leden gaven te kennen dat, naar hun gevoelen, er geen twijfel kan bestaan, of de gemeentebesturen behoeven te dien aanzien de Koninklijke goedkeuring niet, welke eerst dan te pas komen kan, wanneer de gemeentebesturen zich genoodzaakt zullen zien te reclameren tegen het besluit van Gedeputeerde Staten, als die hunne goedkeuring weigeren op grond dat er geene behoefte aan die beschikking aanwezig is.

zesde alinea. In drie afdeelingen zouden verscheidene leden gaarne gezien hebben, dat deze alinea van art. 240 der gemeentewet niet behouden ware geweest. Zij wezen daarbij op hunne, reeds in de algemeene beschouwingen aangeduide beduchtigheid voor het invoeren eener belasting op de inkomsten.

Art. 6, vierde zinsnede. Eenige leden in twee afdeelingen hebben gevraagd, of een driemaandelijksch verblijf in eene andere gemeente dan die van het hoofdverblijf niet van de betaling der belasting in deze laatste moet worden afgetrokken. Niettegenstaande het door de Regering daaromtrent aangegeekende, kwam de bedoeling hun nog niet voor geheel duidelijk te zijn.

vijfde zinsnede. Worden, vroegen enkele leden in eene afdeeling, met de woorden *drie maanden* in deze zinsnede drie achtereenvolgende maanden bedoeld, of 90 dagen in het geheele jaar?

laatste zinsnede. „naar omstandigheden beoordeeld.” Volgens sommige leden openen deze woorden eene wijde deur voor regtsvooreringen, die voor de belanghebbenden van zeer moeilijken aard kunnen worden. Men bedenke slechts dat iemand in twee gemeenten kan wonen, die in verschillende arrondissementen gelegen zijn. Wat zal men doen, wanneer de beide regtbanken dezer arrondissementen bij vonnis uitspreken dat het hoofdverblijf in beide die gemeenten gevestigd is?

Art. 10. Over het algemeen heeft men met genoegen gezien dat de Regering zelve begrepen heeft, dat ten behoeve van eenige gemeenten eene uitzondering moest worden gemaakt. Sommige leden hebben evenwel betreurd, dat een zoo nabijliggende fatale termijn bij dit artikel bepaald is.

Ook zouden eenige leden zeer gewenscht hebben, dat reeds bij deze wet, of bij andere daartoe nu reeds opzettelijk aangeboden voordragten waren aangewezen de gemeenten, aan welke, uit hoofde van bijzondere omstandigheden, nog kan worden vergund verbruiksbelastingen te heffen.

Slotbepaling, tweede zinsnede. De inhoud dezer laatste zinsnede werd in eene afdeeling hoogst bezwarend gevonden. Sommige leden waren van gedachte, dat tot het doen vervallen van plaatselijke belastingen niet maar eenvoudig het ontbreken van de Koninklijke goedkeuring, maar een Koninklijk besluit van weigering, met redenen omkleed, had moeten gevorderd worden.

Nadat deze bedenkingen aan de Regering waren medegedeeld, is van haar ontvangen de navolgende

MEMORIE VAN ANTWOORD.

„1. Na al hetgeen over de wenschelijkheid der afschaffing van plaatselijke verbruiksbelastingen zoowel schriftelijk als mondeling in de Tweede Kamer is gezegd en na hetgeen daaromtrent in dit Verslag wordt opgemerkt, vindt de Kamer denkelijk goed, dat de Regering zich van nadere verdediging van den maatregel onthoudt.

Bij de vrees voor meerdere sluikerij van Rijksaccijnsen, heeft men waarschijnlijk meer bijzonder het gedistilleerd op het oog. De Regering deelt echter niet in die vrees, zoo als zij reeds herhaaldelijk bij de andere Kamer heeft te kennen gegeven.

Aan de Regering staan voldoende middelen ten dienste, om de sluikerij, waar die zich ook mogt vertoonen, te weren. Daarenboven zal, door het gelijk bedrag van accijns dat voortaan over het gansche land zal geheven worden, de sluikerij worden geweerd, die thans op groote schaal, van gemeente tot gemeente, gedreven wordt.

De groote belemmering, aan plaatselijke accijnsen verbonden, zijn het doen van aangiften bij uit- en invoer tot het bekomen van restitutie of tot het betalen der plaatselijke belasting. Die belemmeringen verdwijnen, al ware dan ook toezigt blijven bestaan op het vervoer bijv. van gedistilleerd. Een zoodanig toezigt heeft, uit den aard der zaak, een gansch ander karakter en bestaat hoofdzakelijk in de nabijheid van de voornaamste plaatsen van voortbrenging en verzending.

Hoewel het aantal gemeenten, welke in de uitzondering van art. 10 zullen vallen, niet met juistheid kan worden opgegeven, is het te verwachten, dat het uiterst gering zij in vergelijking met de gemeenten, waar thans verbruiksbelastingen geheven worden. Stelt men dat getal op vijftig, een cijfer dat denkelijk niet bereikt zal worden, dan springt het in het oog, hoe zeer het vrije verkeer zal worden bevorderd, wanneer de maatregel op 879 van de 929 gemeenten, waar thans accijnsheffing plaats vindt, wordt toegepast. Voorts zal de uitzondering slechts tijdelijk zijn,

om de gemeenten in de gelegenheid te stellen zich in de nieuwe orde van zaken te schikken, zoodat na verloop van eenigen tijd opheffing van nagenoeg alle tollinien kan worden tegemoet gezien.

Een gemengd stelsel van directe en indirecte belastingen, voor zoover laatstgenoemde niet op eerste levensbehoeften drukken, moge voor den Staat wenschelijk zijn, voor de gemeenten past het niet, het minst bij accijnsheffing van Staatswege. De belemmering van het vrije verkeer, de hooge perceptiekosten, niet evenredig aan de opbrengst, de gelegenheid tot sluikerij, welke van zelf uit het stelsel van restitutie voortspuit, bovenal de ongelijkheid van belasting ten nadeele van het gros der bevolking, zijn zoo vele redenen, welke zich tegen het verklaren van accijnsen tot gemeentebelasting verzetten. Directe belastingen mogen in den aanvang, wanneer geene geschikte grondslagen daarvoor aangenomen zijn, bezwaar opleveren, later wanneer de grondslagen verbeterd zijn en de bevolking daaraan gewend is, verdwijnen die bezwaren en levert die belasting een krachtig middel op om de uitgaven tot de strengste eischen te beperken en algemeene deelneming in de gemeente-aangelegenheden te bevorderen.

2. Het tegenwoordig wets-ontwerp is slechts voortzetting en verdere toepassing van het beginsel der gemeentewet. Door hare voorschriften zijn de gemeentebesturen reeds in de rigting gekomen, welke van zelf tot dit wets-ontwerp leidt. Men kan dus moeilijk beweren dat die besturen tot uitvoering van den maatregel niet rijp zouden zijn. Afschaffing der plaatselijke accijnsen is ondenkbaar, zonder dat het Rijk een deel zijner directe belastingen afstaat aan de gemeenten. Acht men dus, met de Regering, die afschaffing wenschelijk en noodzakelijk, dan moet ook het middel worden te baat genomen om dat doel te bereiken. Het personeel is de eenige belasting die daarvoor kan in aanmerking komen.

Op de vraag, waar om de Regering niet liever begonnen is met eene afschaffing van de Rijksaccijnsen voor te dragen, indien het algemeen belang door opheffing van verbruiksbelastingen gebaat wordt, kan worden geantwoord: vooreerst, dat de afschaffing van alle Rijksaccijnsen niet ligt in de rigting der Regering; en in de tweede plaats, dat juist de eenzijdige afschaffing van Rijksaccijnsen op eerste levensbehoeften voor de gemeenten de grootste moeilijkheden heeft te weeg gebracht, zoodat een verdere voortgang op dien weg den toestand onhoudbaar zou maken. Als de algemeene wetgever Rijksaccijnsen op eerste levensbehoeften afschaft in het algemeen belang, dan is dat belang slechts ten halve gebaat, als diezelfde accijnsen blijven voortbestaan bij de gemeenten. Wil men dus uit die moeilijkheid geraken, dan is de afschaffing der plaatselijke accijnsen onvermijdelijk. Zeer vele gemeentebesturen hebben dat gevoeld, want in strijd met hetgeen door verscheidene leden wordt te kennen gegeven, als of de gemeenten zich bij het gemengde belastingstelsel zoo wel bevonden, hebben tal van gemeentebesturen, waaronder ook dat van de hoofdstad des Rijks, de afschaffing der plaatselijke accijnsen bij den anderen tak der Vertegenwoordiging komen bepleiten.

Het verlies voor de schatkist van f 6707200 aan directe belastingen wordt een te groot offer genoemd, omdat het Rijk daardoor afziet van den hoeksteen van zijn tegenwoordig belastingstelsel en een middel verbeurt, dat, jaarlijks bijna f 900000 in opbrengst toenemende, eene uitmuntende blijvende belasting voor het Rijk is. Meermalen heeft men voor de gemeenten de accijnsen zien aanprijken, juist om de meerdere elasticiteit van deze boven de directe belastingen. En is dit zoo, mag men dan aan de gemeenten eene slechte directe belasting geven, als hare accijnsen worden afgeschaft of overgaan bij het Rijk? Heeft het Rijk niet het allergrootste belang bij een belastingstelsel der gemeenten dat op goede grondslagen rust? En zijn het niet dezelfde belastingsschuldigen die te betalen hebben, zoowel aan het Rijk als aan de gemeenten?

Dat het nu vooral de tijd niet zou zijn om dit middel af te staan meent de Regering te moeten tegenspreken. De geringe batige sloten, waarop men zich beroept, bedragen toch nog altijd 20 à 21 millioen en kunnen dus waarlijk zoo onbeduidend niet genoemd worden, als men veelal pleegt te doen. Wat de toekomst zal opleveren is met geene mogelijkheid te bepalen. Maar dat bezwaar heeft altijd bestaan, gelijk men er zich dan ook steeds op beroepen heeft. De zeer kostbare groote werken, die moeten uitgevoerd worden, was een ander bezwaar. Maar zijn niet juist deze groote werken reeds voor het grootste gedeelte tot stand gekomen en zou dat bezwaar, vóór eenige jaren, niet in veel grootere mate hebben bestaan? Voor de spoorwegen zijn reeds 61½ millioen aangewezen, terwijl de 10 millioen voor 1866, reeds nu, uit de overschotten van vorige diensten zijn aan te wijzen. Aan den verbeterden waterweg van Rotterdam naar zee zijn reeds belangrijke sommen besteed; terwijl de geheele rentegarantie voor de doorgraving van Holland op zijn smalst zal

kunnen worden bestreden uit de rentebesparingen, die in dit en in het volgend jaar door amortisatie zijn of zullen worden bewerkstelligd. Eindelijk wees men er op, dat de gewone toename in de opbrengst der Rijksmiddelen dit jaar niet was te bespeuren in dezelfde mate als vroeger. Maar het is immers niet mogelijk, om uit de opbrengst van enkele maanden tot die van een gansch jaar te besluiten? Vooral de eerste maanden van het jaar zijn altijd zeer onzeker, omdat langdurige vorst op de verzending van accijnspligtige goederen van grooten invloed kan zijn. Dit jaar heeft zich die omstandigheid voorgedaan. Hoe meer maanden er echter verlopen, hoe meer zich het evenwigt herstelt. De overzichten van de opbrengst der Middelen over de vier en vijf eerste maanden van dit jaar bewijzen dit. De opbrengst van de vier eerste maanden van 1865, vergeleken met die van 1864, toonen eene mindere opbrengst aan van f 475 000. Over de vijf eerste maanden was dit verschil reeds tot f 142 000 ingekrompen, zoodat over de zes eerste maanden reeds eene meerdere opbrengst te verwachten is.

In strijd met het gevoelen van die leden, die den maatregel ontijdig achten, meent juist de Regering, dat de omstandigheden nooit gunstiger zijn geweest dan nu. Afgescheiden van al het bovenstaande mag er toch op worden gewezen, dat de groote maatregel van de afschaffing der plaatselijke accijnsen zamentreft met een anderen grooten maatregel, namelijk de regeling van den accijns op de suiker. Hierdoor wordt het mogelijk een zoo grooten en heilzamen maatregel tot stand te brengen zonder eenig verlies voor de schatkist, — eene omstandigheid die men zich vroeger wel nimmer als mogelijk zal hebben voorgesteld.

De aequivalenten achtte men niet voldoende verzekerd en men betreunde het daarom, dat niet, te gelijker tijd met dit wets-ontwerp, de aequivalenten konden worden overwogen.

Wat dit laatste betreft, moet de Regering herinneren, dat de voornaamste aequivalenten ook nu zijn of zullen worden vastgesteld.

De regeling van den suikeraccijns, waardoor dit middel, zelfs nog vóór de opheffing der plaatselijke accijnsen, anderhalf millioen meer zal opbrengen, heeft plaats gehad.

De vereeniging van Rijks- en gemeenteaccijns op gedistilleerd, waardoor de schatkist nagenoeg vier millioen meer van dit middel zal genieten, is aan de goedkeuring der Kamer onderworpen. Er blijven dus enkel over: de 40 procenten op den wijnaccijns, de 40 procenten op het geslagt en de verhooging van het inkomend regt op de thee, die, zoo als het Verslag zegt, in de lucht zouden hangen.

De verhooging van den wijnaccijns is echter het onmiddellijk gevolg van het tractaat met Frankrijk, dat nog in deze zitting moet tot stand komen; de procenten op het geslagt kunnen alleen bij de wet op de Middelen worden behandeld, zoodat enkel overblijft de verhoging van de thee, die afzonderlijk zou hebben kunnen worden behandeld. De Regering meent echter te mogen vragen, of de onmiddellijke behandeling van dat kleinste der aequivalenten zoo dringend noodzakelijk was.

En wat nu de vrees betreft, als of de aequivalenten niet genoegzaam verzekerd zouden zijn, de Regering heeft te vergeefs gezocht naar gronden, waardoor die vrees zou worden gewettigd.

Van gedistilleerd zal nog minder geheven worden dan op dit oogenblik aan Rijk en gemeenten te zamen wordt opgebracht. En ten einde alle misrekening te voorkomen, is de meerdere opbrengst f 200 000 minder geraamd dan ze werkelijk zou moeten bedragen. Welke gegronde reden bestaat er dan toch om te veronderstellen, dat wat nu afzonderlijk aan Rijk en gemeenten wordt opgebracht, in het vervolg niet aan het Rijk alleen zou ten goede komen? De minder scherpe contrôle, zegt men. Maar men zij toch gerust, dat het Rijk wel voor eene goede contrôle zorgen zal, en bedenke voorts, dat de maatregelen, in de accijns wet voorgedragen, die contrôle belangrijk zullen versterken. Door die maatregelen kan de sluikerij aan de grenzen met kracht worden tegengegaan, terwijl men niet uit het oog verlieze dat het bedrag van den accijns aan de grenzen meerendeels niet wordt verhoogd, maar slechts in één accijns wordt te zamen gevat. De vermeerde opbrengst der suikerbelasting is misschien twijfelachtig, beweert men. Niet twijfelachtiger dan elke andere accijns. De berekeningen der Regering rusten op vaste gronden. Ze zijn dan ook niet weersproken, maar werden integendeel bevestigd door verklaringen van kundige raffinadeurs. Wat meer is, de meerdere opbrengst van den suikeraccijns, die in deze berekening slechts voorkomt tot een bedrag van f 1500 000, zal ongetwijfeld vóór het einde van 1866 met nog minstens één millioen toenemen. Het is waar, dat het vermeerdert bedrag van den wijnaccijns na verloop van vier jaren wegvalt. Maar het is te verwachten, dat in die 4 jaren het verbruik zal toenemen naar mate de accijns vermindert. En al ware dit slechts gedeeltelijk het geval, zou dan de gewone ver-

85STE ZITTING. — 28 JUNIJ.

meerdering van de opbrengst der overige belastingen niet ruimschoots in dat bezwaar voorzien?

Of de verhooging van den accijns op het geslacht en die van het regt op de thee zullen tot stand komen zal daarvan afhangen, of de noodzakelijkheid dier equivalenten blijkt. Mogt dit werkelijk het geval zijn, dan zal de Regering zeker niet te vergeefs op de medewerking der Vertegenwoordiging rekenen. Kan dus de ontijdigheid van dat wets-ontwerp moeilijk uit de equivalenten worden betoogd, nog minder schijnt de wet op het personeel aan de behandeling van dit ontwerp in den weg te staan. Het ontwerp van wet op het personeel is de meest bescheiden herziening, die men zich op dit terrein denken kan. Komt ze tot stand, dan zal de invloed daarvan op de gemeenten als zoodanig uitermate gering zijn; en komt ze niet tot stand, dan blijft natuurlijk het bestaande personeel de grondslag van het $\frac{4}{5}$ waar over de gemeenten beschikken kunnen. Wijzigingen, zoo belangrijk als verscheidene leden mogelijk achten, zou de Regering niet kunnen toelaten, terwijl in ieder geval ook de Eerste Kamer een oordeel over de personele belasting te vellen heeft.

Volgens art. 10 zullen de gemeenten, in wier belang uit hoofde van bijzondere omstandigheden van de gestelde regels kan worden afgeweken, bij de wet worden aangewezen. De Vertegenwoordiging zal dus hierover haar oordeel hebben uit te spreken. De onbekendheid met de toekomstige toepassing van dat artikel schijnt dus geen bezwaar tegen deze voordragt te kunnen opleveren.

3. Mogt het aan de Regering gelukt zijn de bedenking omtrent de ontijdigheid op te lossen, dan vervalt ook daardoor de klacht van enkele leden in eene afdeeling ten opzichte van de pressie welke tot het afdoen dezer voordragt op de Kamer zou worden uitgeoefend. Van pressie kan hier dan ook geen sprake zijn.

De Kamer alleen heeft over de regeling harer werkzaamheden te beslissen, zoo als ze dan ook werkelijk daarover beslist heeft. Bij die gelegenheid heeft de Regering van hare zijde de redenen doen kennen, waarom eene spoedige behandeling van dit belangrijk wets-ontwerp haar wenschelijk voorkwam. Onder die redenen behoorde dat, zonder afschaffing der plaatselijke accijnsen, een handelstractaat met Frankrijk onmogelijk was, terwijl toch op zoodanig tractaat handel en nijverheid te regt grooten prijs stelden.

In de andere afdeelingen is van zoodanige pressie geen sprake geweest, maar scheen men bevreesd, dat deze voordragt zou leiden tot eene belasting op de inkomsten. Men vreesde dit vooral met het oog op de minder gunstige beschouwing der gevolgen van deze wet voor 's Rijks finantien, en op de handhaving eener bepaling van art. 240 der gemeentewet.

Wat dit laatste betreft, zoo bestond er toch waarlijk geene enkele reden om eene zinsnede te laten wegvallen, die voor 14 jaren, en allezins te regt, in de wet was opgenomen; en wat het eerste aangaat, zoo hebben de opmerkingen der Regering er welligt toe geleid, om de gevolgen voor 's Rijks finantien eenigzins gunstiger te doen beschouwen.

De eerstondergeteekende herinnert zich niet over eene incometax als Rijksbelasting in de Tweede Kamer gesproken, noch beweerd te hebben, dat de strekking naar eene incometax in de regeling der plaatselijke belastingen volgens de gemeentewet van 1851 gelegen was. Het doel der gemeentewet was inkrimping der plaatselijke verbruiks-belastingen en daarmede gepaard gaande uitzetting der directe belastingen. In die gemeenten, waar de af te schaffen accijnsen meer opbrengen dan het $\frac{4}{5}$ der personele belasting, zullen van zelf hoofdelijke omslagen ingevoerd of de bestaande verhoogd dienen te worden. Mogten hiertegen te veel bezwaren bestaan, dan opent art. 10 de gelegenheid tot tegeemoetkoming.

4. Gelijk reeds in de Tweede Kamer is gezegd, had de Regering het geheele personeel aan de gemeenten willen afstaan, met vrijlating om deze belasting naar plaatselijke omstandigheden en behoeften te regelen. Dit kon echter niet van wege den census. In afwachting dat dit bezwaar later wordt opgeheven, is thans afstand van een groot deel van die belasting voorgesteld, om de gemeenten tot afschaffing der accijnsen in staat te stellen. Hoe hier aan privilegien te denken zou vallen is niet duidelijk. De maatregel is voor alle gemeenten dezelfde; wel is waar zal de werking niet overal dezelfde zijn, daar sommige gemeenten hare directe belastingen kunnen verminderen, andere daarentegen die zullen moeten uitbreiden, maar dit is het gevolg van den bijzonderen toestand waarin zich thans de verschillende gemeenten bevinden. Dat de beschikking over hetgeen het Rijk afstaat aan het oordeel der Gedeputeerde Staten over de behoefte onderworpen is, schijnt eene even heilzame als grondwettige contrôle.

5. Omtrent de bedenking, dat de Raad van State over het aanhangig voorstel in zijn tegenwoordigen vorm niet gehoord is, meenen de ondergeteekenden naar § 1 van de Nota omtrent het Eindverslag der Tweede Kamer te mogen verwijzen.

Art. 1. Dat er strijd zou zijn tusschen hetgeen de eerstondergeteekende in de zitting van den 22sten en die van den 27sten en 29sten Mei gezegd heeft, kan niet worden ingezien. Bij die verschillende gelegenheden verdedigde hij het gevoelen, dat de artt. 232—234 van plaatselijke belastingen sprekende naar de letter niet toepasselijk zijn op de besluiten, waarbij over het $\frac{4}{5}$ der personele belasting beschikt wordt, maar dat gelijke reden, als die den wetgever krachtens art. 142 der Grondwet leidde om 's Konings goedkeuring op de heffing van plaatselijke belastingen te vorderen, evenzeer voor de goedkeuring van het raadsbesluit tot beschikking over een deel van het personeel pleit.

zesde alinea. Voor het weglaten dezer zinsnede schijnt geen grond te ontdekken. Invoering eener Rijksbelasting, direct naar het vermogen of inkomen geheven, hangt niet van haar af; zij geeft alleen de magt, om wanneer zoodanige belasting mogt worden ingevoerd, daarop ten behoeve der gemeente opcenten te heffen.

Art. 6, vierde zinsnede. Volgens het slot van dit artikel moet men steeds in de lasten van het hoofdverblijf bijdragen. Het verblijf in eene andere gemeente is dus buiten invloed op hetgeen men in zijn hoofdverblijf te betalen heeft.

vijfde zinsnede. Bij de beraadslaging over art. 245 der gemeentewet is reeds te kennen gegeven, dat een verblijf *hetzij achtereenvolgens of wel bij afwisseling* bedoeld werd. Op eene vraag in het Voorloopig Verslag der Tweede Kamer omtrent het thans behandelde wets-ontwerp werd dit herinnerd.

laatste zinsnede. Deze bepaling is noodig om verkeerde praktijken te voorkomen. Bezwaren zijn daaruit niet te vreezen voor hem, die te goeder trouw zijn hoofdverblijf aangeeft. In het geval van verschillende uitspraak van twee regtscollegien staat het beroep op den hooger regter open.

Art. 10. Wanneer de wet tot stand komt is het wenschelijk, dat de maatregel zoo spoedig mogelijk ingevoerd worde. Het onderzoek, ter beoordeeling welke gemeenten in de uitzondering zullen vallen, zal onmiddellijk na de uitvaardiging der wet worden ingesteld, en kan in de zes maanden, die nog voorhanden zijn, afloopen.

Gelijk reeds in de Tweede Kamer is opgemerkt, kunnen de gemeenten, waarop art. 10 van toepassing verklaard zal worden, niet zonder een naauwkeurig onderzoek naar haren finantielen toestand opgegeven worden. De Regering zag zich dus wel verplicht naar later in te dienen wets-ontwerpen te verwijzen.

Slotbepaling. De laatste zinsnede dezer bepaling stemt overeen met het slot van art. 291 der gemeentewet en schijnt tot invoering der nieuwe orde van zaken noodig.

's Gravenhage, den 27sten Junij 1865.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
THORBECKE.

De Minister van Finantien,
G. H. BETZ."

De Commissie van Rapporteurs heeft gemeend dit antwoord te zamen met de aanmerkingen der afdeelingen aan de Vergadering te moeten mededeelen.

Aldus vastgesteld door de Commissie van Rapporteurs, den 28sten Junij 1865.

SMIT.
VAN SASSE VAN YSSELT.
DE VOS VAN STEENWIJK.
VAN DER LEK DE CLERCQ.

